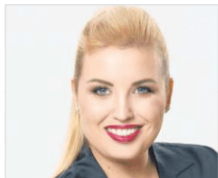

Kadry i płace

PROCEDURA

Odmowa układu ratального z ZUS
powinna nastąpić w decyzji

Organ rentowy twierdzi, że przedsiębiorca, który nie uzyskał zgody na rozłożenie zaległości z tytułu składek na raty, nie może się odwołać. Utrzymuje to stanowisko, mimo przeciwnego orzecznictwa sądów.

DR KATARZYNA KALATA
radca prawny, Kancelaria Kalata

PAULINA BARTNIKOWSKA
prawnik, Kancelaria Kalata

Każdy płatnik w razie wystąpienia zaległości w zakresie zapłaty składek ma prawo wystąpić do ZUS o rozłożenie zaległości na raty. Organ rentowy stoi na stanowisku, że w razie odmowy zawarcia umowy lub zgody na wysokość rat zgodnie z wnioskiem płatnika ten nie może odwołać się do sądu. Wbrew orzecznictwu sądowemu twierdzi, że przedsiębiorca może jedynie złożyć ponownie wniosek o rozłożenie zaległości na raty.

Układ ratalny to nic innego jak umowa zawarta między ZUS a płatnikiem składek w zakresie rozłożenia zaległości na raty. Należy jednak podkreślić, że nie jest to znana nam forma umowy cywilnoprawnej, w ramach której strony charakteryzuje równość, oraz – w założeniu – ten sam wpływ na proces kształtowania warunków umowy. W przypadku umowy o rozłożenie należności na raty jest inaczej – ZUS rozpatrując

wniosek dłużnika działa w sposób władczy. Tym bardziej zasadne jest stwierdzenie, że takie rozstrzygnięcie powinno podlegać kontroli niezależnego organu.

Wniosek o podział

Aby rozpocząć proces rozkładania długu w ZUS na raty, konieczne jest złożenie odpowiedniego wniosku o podział na raty zobowiązań związanych ze składkami w jednym z oddziałów ZUS. Wniosek powinien być uzasadniony i przedstawiać aktualną sytuację finansową. Całość składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Emerytalny Pomostowych – włącznie z odsetkami za opóźnieniem naliczonymi do dnia wniesienia wniosku – może zostać rozłożona na raty.

fakt nieprzedłożenia wskazanej dokumentacji nie uprawnia organu rentowego do pozostawienia wniosku o zawarcie układu ratального bez rozpoznania.

Stwierdzenie, że rozłożenie spłaty zadłużenia na raty dotyczy tylko przedsiębiorcy bądź byłego przedsiębiorcy, który stał się dłużnikiem ZUS, jest pewnym uproszczeniem. Jest to bowiem najczęściej występująca w praktyce sytuacja, w której stroną umowy z ZUS staje się płatnik składek. Wśród grup osób, których może dotknąć ten problem, są także:

- osoby, na które została przeniesiona odpowiedzialność za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek w ramach sukcesji (a więc spadkobiercy) oraz
- małżonkowie odpowiadający z majątku wspólnego za zadłużenie z tytułu składek współmałżonka.

Uznaniowość organu

ZUS może w ogóle nie wyrazić zgody na zawarcie układu ratального. Zastrzega bowiem, na gruncie art. 29 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, że rozłoży należność na raty ze względów gospodarczych lub innych przyczyn służących na uwzględnienie.

ZUS stoi na stanowisku, że jeśli odmówi zawarcia umowy, to takiego stanowiska nie można zakazywać do sądu. Na oficjalnej stronie organu widnieją informacje, że nie ma możliwości odwołania się od takiego rozstrzygnięcia. Wynika to z faktu, że zazwyczaj nie jest ono wydawane w formie decyzji. Według ZUS można polemizować ze sposobem rozpatrzenia wniosku, wystosowując do organu pismo w terminie 7 dni od otrzymania rozstrzygnięcia.

Praktyczne problemy

Niestety, nasz ustawodawca nie przewidział, że nieostre przepisy w tym zakresie doprowadzą do pewnych nadużyć. Orzecznictwo i doktryna nie wypracowały przede wszystkim w odniesieniu do art. 29 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiącego o przesłankach uznania wniosku o rozłożenie na raty za zasadny, rozumienia pojęć „względów gospodarcze” oraz „inne przyczyny służące na uwzględnienie”. Jest to niezwykłe niekorzystne dla dłużników, którzy w tej sytuacji mogą spodziewać się często uznaniowego rozstrzygnięcia w tym zakresie.

Należy mieć na uwadze również fakt, iż umowa ratalna może zostać zerwana z uwagi na niedotrzymanie jej warunków. Może się tak zdarzyć, gdy dłużnik nie dokona comiesięcznych wpłat w określonych terminach bądź gdy ich wysokość nie będzie prawidłowa.

Powodem rozwiązania umowy nie może być fakt, że środki nie wpłynęły na konto ZUS w wyznaczonym umową dniu. W ślad za orzecznictwem i doktryną należy jednak stwierdzić, iż termin uważa się za zachowany, jeśli dokonano się czynności (np. dojdzie do nadania listu w pocztówce pocztowej albo dokonania przelewu bankowego) najpóźniej w ostatnim dniu upływu terminu.

Niższe procenty

Kolejną dość problematyczną kwestią jest opłata prolongacyjna. ZUS informuje, iż jest to kwota w wysokości 50 proc. stawki odsetek za zwłokę na dzień podpisania umowy. Ta konstrukcja wydaje się więc być szluzna i korzystna dla płatników. Jeżeli jednak umowa ratalna zostanie zawarta np. na sześć miesięcy, mimo że okres trwania tego typu umowy nie jest uregulowany przepisami prawa, dłużnik musi co sześć miesięcy uregulować po raz kolejny opłatę prolongacyjną, gdyż w większości przypadków wysokość ostatniej raty w dalszym ciągu jest dla niego zaporowa.

Brak trybu odwoławczego

Warto zwrócić uwagę na formę wydawania tego typu rozstrzygnięć przez ZUS. W przypadku odmowy rozłożenia należności na raty lub wpłaty co do wysokości bądź zastrzeżeń co do postanowień układu ratального powinno się oczekiwać, że otrzymamy decyzję administracyjną.

W zupełnie innej, dogodniejszej sytuacji byłby wówczas adresat rozstrzygnięcia. Wówczas przysługiwałby mu ustawowy tryb odwoławczy, co skutkowało kontrolą działania organu rentowego przez sąd powszechny. Tym samym pozwałaby się ubezpieczonych możliwości odniesienia się do wszelkich twierdzeń, zbadania sprawy przez niezależny organ, niebędący stroną postępowania.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na brzmienie art. 85 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z nim organ rentowy jest zobowiązany

wydawać decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek. Strony ustalając podział spłaty zadłużenia określają tym samym sposób ich poboru. Bez wątpienia instytucja odmowy rozłożenia kwoty zadłużenia na raty jest elementem ustalenia poboru zaległych należności przez organ rentowy. W związku z powyższym ZUS – zgodnie ze wskazanym przepisem – jest zobowiązany wydać decyzję. Tego jednak nie robi.

Zdaniem NSA

Na szczęście w tej kwestii stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 16 czerwca 2011 r. (II GSK 661/10), twierdząc, że „mimo że przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie określają sposobu, w jakim następuje odmowa rozłożenia na raty, należy przyjąć, iż tego rodzaju działania, które stanowią o odmowie przyznania prawa przewidzianego ustawą, może nastąpić wyłącznie w drodze decyzji”. Z kolei Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku w wyroku z 4 kwietnia 2017 r. (I SAB/Gd 1/17) orzekł, iż nie podziela stanowiska organu rentowego, że „odmowa rozłożenia należności na raty na podstawie art. 29 u.s.u.s. nie jest decyzją administracyjną”.

ZUS powinien więc wydać decyzję odmowną. Orzeczenia sądów administracyjnych stanowią, że dotychczasowa praktyka ZUS jest błędna.

Zatem płatnik składek, który otrzymał odmowę rozłożenia zaległych składek na raty lub nie zgadza się z propozycją umowy, np. ze względu na liczbę rat lub ich wysokość, powinien zawnieść do ZUS-u o wydanie decyzji w zakresie odmowy rozłożenia zaległości na raty. W większości przypadków otrzyma pismo z informacją, że ZUS nie wydaje w tym przedmiocie decyzji i można jedynie złożyć ponownie wniosek o rozłożenie na raty. Wówczas na podstawie art. 477 § 4 kodeksu postępowania cywilnego płatnik powinien skorzystać z prawa do złożenia odwołania do sądu. Jeśli ZUS w terminie dwóch miesięcy nie wyda decyzji (licząc od dnia zgłoszenia wniosku), należy złożyć odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych. Odwołanie można wnieść w każdym czasie po upływie dwóch miesięcy od złożenia wniosku. W razie uwzględnienia takiego odwołania sąd zobowiązuje organ do wydania decyzji. /o

KADROWY FLESZ

Terminy

16 sierpnia 2023 r.

składki za lipiec 2023 r. wpłacają płatnicy składek posiadający osobowość prawną

Wskaźniki

176 godzin – wymiar czasu pracy w sierpniu 2023 r.

4,09 zł – dodatek za godzinę pracy w porze nocnej w sierpniu 2023 r.

109,9 proc. – wskaźnik waloryzacji podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przyjmowanej do obliczenia świadczenia rehabilitacyjnego w III kwartale 2023 r.

7124,26 zł – kwota przyjmowana do obliczenia wpłat na PFRON od 1 czerwca do 31 sierpnia 2023 r.

2400 zł – kwota dofinansowania do wynagrodzenia pracownika ze znacznym stopniem niepełnosprawności od 1 stycznia 2023 r.

3600 zł – minimalne wynagrodzenie od 1 lipca do 31 grudnia 2023 r.

54 000 zł (3600 zł x 15) – maksymalna odprawa z tytułu zwolnień grupowych od 1 lipca do 31 grudnia 2023 r.

208 050 zł – kwota ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w 2023 r., tzw. 30-krotność

Wiadomości

Młociani: Nowe obowiązki przy zatrudnianiu

Nauczyciel musi sprawować stały nadzór nad młodocianym w pracy – to nowy wymóg dla pracodawców, który zacznie obowiązywać 30 września 2023 r. Tak wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z 19 czerwca 2023 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (DzU poz. 1240). Z tym dniem traci moc wcześniejsze rozporządzenie RM z 24 sierpnia 2004 r. regulujące kwestie zatrudniania młodocianych (DzU z 2016 r., poz. 1509). Zmienia się wykaz prac wzbronionych młodocianym i wykaz niektórych prac wzbronionych takim osobom, przy których zezwala się na zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej 16 lat. Zgodnie z art. 190 kodeksu pracy młodocianym jest pracownik, który ukończył 15 lat, a nie przekroczył 18 lat. Nowa regulacja oznacza, że w firmach, które angażują takie osoby, trzeba zakwalifikować obejmujące je przepisy wewnętrzne. Zwiększa się też ocena ryzyka zawodowego dla młodocianych i pracodawca będzie musiał ją uaktualniać przy każdej zmianie organizacji pracy. Dojdzie mu też nowa powinność – o zagrożeniach i ochronie zdrowia ma informować takich pracowników w sposób dla nich zrozumiały.

Korzyści z umowy

Składając wniosek o podział zadłużenia z tytułu składek, przedsiębiorca zyskuje możliwość rozłożenia spłaty zaległości na dłuższy okres. Ponadto taki krok może doprowadzić do zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Jeżeli płatnik złoży wniosek odpowiednio wcześniej, istnieje szansa, że takie postępowanie w ogóle nie zostanie zainicjowane.

Do wniosku o rozłożenie na raty (wniosek RSR dostępny przez PUE ZUS) należy załączyć oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym, podając informacje o:

- wysokości swojego wynagrodzenia,
- otrzymywanych świadczeniach,
- stałych wydatkach związanych z utrzymaniem, zobowiązaniami pieniężnymi, ruchomościach, nieruchomościach i innych prawach majątkowych oraz posiadanych wierzytelnościach.

Treść uzasadnienia

Należy również opisać szacowaną prognozę poprawy sytuacji materialnej, sytuacji zdrowotną oraz proponowany sposób uregulowania zaległości, tj. liczbę rat oraz okres spłaty.

Odnosząc się do tej kwestii, warto jednak zwrócić uwagę na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 4 kwietnia 2017 r. w sprawie o sygnaturze akt I SAB/Gd 1/17, w którym WSA orzekł, iż sam